

การพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป*

THE ADMINISTRATIVE NETWORK DEVELOPMENT OF
THAI MONASTIC GROUP IN EUROPE

¹พระมหาวิวัต ฌานะสโก (ศิริรัตน์) PhramahaWiwat Jhanesako (Sirirat),

²พระมหาญาณวัฒน์ จิตวฑฒโน PhramahaYannawat Thitavaddhano,

³สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai,

⁴พระมหาเผด็จ จิรกุลโล (จงสกุลศิริ) PhramahaPadet Chirakulo (Jongsakulsiri)

^{1,2,3,4}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: chanespiero10@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 รูป ด้วยการเลือกแบบเจาะจง ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ด้วยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 17 รูป/คน ด้วยการเลือกเจาะจง ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและนำเสนอการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ใช้แบบประเมินพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสที่ปฏิบัติศาสนกิจในทวีปยุโรป 58 รูป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ประกอบด้วย 1) หลักการ คือ (1) พัฒนาระบบการสื่อสารระหว่างสมาชิก ให้มีความสะดวก รวดเร็ว มีความถูกต้องแม่นยำ (2) พัฒนาการมีส่วนร่วม ให้เกิดความเข้มแข็ง ทั้งระหว่างสมาชิกภายในและภายนอกองค์กร (3) พัฒนาความมั่นคง ให้คณะสงฆ์ไทยดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน (4) ยึดมั่นในหลักพระธรรมวินัยและกฎหมายของสหภาพยุโรป 2) เป้าหมาย สร้างความเป็นเอกภาพของคณะสงฆ์ไทยตามคติที่ว่าพุทธบุตรต้องเป็นหนึ่งเดียวกัน เหมือนตะวันที่มีดวงเดียว ไม่แบ่งแยกนิกาย ยึดหลักการเป็นเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน 3) จุดมุ่งหมาย มุ่งสร้างเครือข่ายในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่กิจการคณะสงฆ์ 6 ด้าน ประกอบด้วยเครือข่ายด้านการปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ การสาธารณสงเคราะห์ 4) การเตรียมการพัฒนา การเตรียมการก่อนการพัฒนา ระหว่างการพัฒนา และหลังการพัฒนา 5) กระบวนการพัฒนา (1) หลักพุทธธรรม (2) แนวทางการจัดการเครือข่าย (3) องค์ประกอบการพัฒนา (4) บริบทคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป และ 6) การประเมินผลการพัฒนา การประเมินเชิงพุทธิพิสัย การประเมินเชิงทักษะพิสัย และการประเมินเชิงจิตพิสัย

คำสำคัญ: การพัฒนา, เครือข่ายการบริหารงาน, คณะสงฆ์ไทย, ทวีปยุโรป

Abstract

The purpose of this research was to propose the administrative network development of Thai monastic group in Europe. Mixed methods research was designed and was divided into 3 steps consisted of Step1: Study of the state of administrative network of Thai monastic group in Europe by interview 10 key informants who selected by purposive sampling. Step 2: develop a network of administration of Thai monastic group in Europe using focus group discussion of 17 experts with purposive sampling. Step 3: examine and propose the administrative network development of Thai monastic group in Europe. The evaluation form was used for 58 European Abbots ministering in Europe. Statistical data were analyzed including frequency, percentage, mean and standard deviation. The results of the research found that the administrative network development of Thai monastic group in Europe consisted of 1) principles which were (1) development of a communication system between members to be convenient, fast, and accurate, (2) develop participation to give strength both internal and external members, (3) develop security to set the sustainable life of Thai monastic group, (4) adhere to the principles of discipline and law of the European Union. 2) The goal of building the unity of Thai monastic group in accordance with the motto that Buddhahut must be unified, like one sun, not sectarian, and focus on setting the target to work together. 3) The aim is to create a network in the performance of duties in 6 aspects of the ecclesiastical affairs, including the network of governance, religious education, educational welfare, Buddhist dissemination, public facilities, public welfare. 4) Development preparation, preparation before development, during development, and after development. 5) Development process which were (1) Buddhism principles, (2) network management approach, (3) development components, (4) context of Thai monastic group in Europe and 6) development evaluation, Cognitive evaluation, psychomotor domain assessment, and affective assessment.

Keywords: Development, Administrative Network, Thai Monastic Group, Europe.

บทนำ

พระพุทธศาสนาได้ถือกำเนิดขึ้นในประเทศอินเดียเมื่อกว่า 2,600 ปีมาแล้ว โดยองค์พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง และทรงมีพระมหากรุณาธิคุณนำความรู้ที่ได้ตรัสรู้มาสั่งสอนให้ชาวโลกได้รู้เห็นธรรมและปฏิบัติธรรมจนหมดกิเลสพ้นทุกข์ตามพระองค์ไปสู่พระนิพพานอันเกษมจากโยคะ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในสมัยที่พระองค์ยังดำรงพระชนม์อยู่นั้น พระองค์ทรงประกาศธรรมด้วยพระองค์เองและให้พระพุทธรูปที่บรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์แล้วแยกย้ายกันออกไปประกาศพระศาสนา สิ่งที่ทำให้การประกาศพระพุทธศาสนาในสมัยนั้นประสบความสำเร็จโดยง่าย พระองค์ทรงประกาศธรรมให้เจ้าลัทธิสมัยนั้นได้แก่ ชฎิล 3 พี่น้องที่มีบริวาร 1,000 คนยอมบวชในพระพุทธศาสนา และพระเจ้าพิมพิสาร แคว้นมคธและชาวเมืองยมนาับถือพระรัตนตรัย อีกทั้งพระเจ้าพิมพิสารยังยกที่ให้สร้างวัดเวฬุวัน พร้อมทั้งการสนับสนุนบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี ทำให้ชาวการเกิดขึ้นของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแผ่ขยายออกไปยังแคว้นต่างๆ กระแสความต้องการฟังธรรมทั้งพระราชาผู้ครองแคว้น เศรษฐี คหบดี เจ้าลัทธิต่างๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้การประกาศพระพุทธศาสนาเป็นไปอย่างรวดเร็ว (ดูรายละเอียดใน วิ.มหา. (ไทย) 4/55/65-66)

พระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้าไปในทวีปยุโรปโดยผ่านทางประเทศกรีกก่อนในช่วงพุทธศตวรรษตอนต้น แต่ทว่ายังไม่ได้รับความนิยมนับถือมากนักกระทั่งหลังจากพุทธศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา เมื่อชาวยุโรปได้ประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย เช่น อินเดีย ศรีลังกา พม่า เขมร ลาว และบางส่วนของจีนเป็นอาณานิคมแล้ว ก็พบว่าชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งมีหลักธรรมคำสั่งสอนอันลึกซึ้ง มีเหตุผลมีผลถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์จึงบังเกิดความสนใจและเมื่อได้ทำการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกและคัมภีร์ต่างๆ เพิ่มเติมก็ประจักษ์ว่าหลักธรรมของพระพุทธศาสนาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างดียิ่ง จึงมีการนำหลักธรรมดังกล่าวออกเผยแพร่นับแต่ชาวยุโรปด้วยกัน เหตุผลที่ทำให้ชาวยุโรปเริ่มสนใจพระพุทธศาสนาที่เพราะประทับใจหลักการของพระพุทธเจ้า ที่ทรงสอนให้บุคคลอย่าเชื่อถือคำสอนของพระองค์โดยทันที จนกว่าจะได้ใคร่ครวญพิจารณาหรือทดลองปฏิบัติดูก่อน เมื่อเห็นผลแล้วจึงค่อยเชื่อ นอกจากนี้ หลักธรรมของพระพุทธศาสนาก็เน้นถึงความมีเมตตากรุณา ความรัก การไม่เบียดเบียนต่อกัน ส่งเสริมเสรีภาพ ภราดรภาพ และความเสมอภาคจึงส่งผลให้มีชาวยุโรปประกาศตนเป็นพุทธมามกะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (บ้านจอมยุทธ์, 2562)

วัดไทยในต่างประเทศมีอายุไม่ถึงร้อยปีหลังจากที่คนไทยได้อพยพมาอยู่ต่างประเทศกันมากขึ้นและรวมกันเป็นปึกแผ่นได้มากขึ้นตามลำดับจึงมีแนวคิดที่จะมีวัดเพื่อเป็นที่ทำบุญและเป็นส่วนกลางสำหรับพบปะกัน เมื่อเห็นว่าเป็นไปได้จึงหาสถานที่ที่พออยู่ได้แล้วนิมนต์พระสงฆ์ไทยที่ตนรู้จักหรือคุ้นเคยมาอยู่ ณ ที่นั้นแล้วขึ้นป้ายว่าเป็นวัด สถานที่ตั้งครั้งแรกอาจเป็นบ้าน หรือเป็นห้องเช่า เมื่อผู้คนมากขึ้น จึงไปหาที่ใหม่ซึ่งกว้างขวางกว่าเดิม สามารถทำกิจกรรมทางศาสนาได้สะดวกสบาย นิมนต์พระมาอยู่มากขึ้นและก่อสร้างกุฏิศาลา อุโบสถขึ้นตามลักษณะวัดในเมืองไทย วัดไทยในต่างประเทศมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น คนไทยมีอยู่ที่ไหนก็มักจะมีวัดที่นั่น แต่วัดที่อยู่ในต่างประเทศนั้นมีลักษณะต่างกัน อย่างแรกคือวัดที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นวัดตามแบบเมืองไทยนั้นมีไม่มากนัก เป็นวัดที่กำหนดกันขึ้นเองว่าเป็นวัด (พระมหาโพธิวงศาจารย์, 2558) วัดไทยในสหภาพยุโรปประเมินได้ว่าอยู่ในลักษณะเจริญกว้างขวางมากขึ้น ผู้คนในยุโรปรู้จักพระสงฆ์และพระพุทธศาสนามากขึ้น แต่ก็ยังเป็นแบบผิวเผินไม่ละเอียดลึกซึ้งนัก แต่เป็นโอกาสดีของพระสงฆ์ทำให้ไม่มีการต่อต้านการประทุงในการมีวัดและมีพระสงฆ์เข้ามาอยู่ เพียงขอให้ทำไม่ผิดกฎหมายและไม่รบกวนธรรมเนียม

นิยมของประเทศหรือท้องถิ่นนั้นๆ ปัจจุบันในสหภาพยุโรปมีวัดไทยจำนวน 92 วัด (วิทยาลัยพระธรรมทูต, 2562)

การที่มาสสร้างวัดอยู่ในประเทศต่าง ๆ นั้นแต่ละวัดอาจมีเป้าหมายแตกต่างกันบ้าง เหมือนกันบ้าง เช่น เพื่อคนไทยให้คนไทยมีวัดสำหรับทำบุญต่างๆ เหมือนอยู่เมืองไทยจะได้ไม่คิดถึงเมืองไทยนักเป็นการสงเคราะห์คนไทยโดยตรง เพื่อคนต่างประเทศคือให้คนต่างประเทศได้รู้จักพระพุทธศาสนา รู้จักพระสงฆ์รู้จักคนไทยและวัฒนธรรมไทย เป็นการสงเคราะห์คนต่างประเทศ เพื่อพระพุทธศาสนา คือเผยแผ่พระพุทธศาสนาออกไปต่างประเทศ เพื่อประโยชน์ทั้งแก่คนไทย คนในประเทศที่ไปอยู่ และคนทั่วไป เหมือนกับอดีตที่มีพระธรรมทูตจากชมพูทวีปไปยังประเทศสยามและประเทศอื่นๆ การสร้างวัดแบบนี้ขึ้นจึงนิยมมีพระสงฆ์ที่เป็นพระธรรมทูตมาอยู่ปฏิบัติศาสนกิจกัน เมื่อมาสสร้างวัดกันอยู่มากขึ้นย่อมต้องมีการไปมาหาสู่ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความร่วมมือในการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา จึงมีความคิดที่จะรวมกลุ่มกันให้เกิดความเข้มแข็ง การสร้างเครือข่ายจึงเป็นวิธีในการสร้างสานความสัมพันธ์เพื่อการมีส่วนร่วมได้อย่างดียิ่งประการหนึ่ง เพราะเมื่อมีการบริหาร การจัดการเครือข่ายที่ดีและมีกิจกรรมร่วมกันย่อมจะทำให้ความเป็นเครือข่ายยิ่งแข็งแกร่งมากขึ้นไปด้วย ประโยชน์ของการมีเครือข่ายจะทำให้วัดไทยและชุมชนชาวไทยในทวีปยุโรปได้ช่วยเหลือเกื้อกูล สนับสนุน ส่งเสริมกันในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ได้ง่ายขึ้น

การบริหารงานร่วมกันแบบเครือข่ายของคณะสงฆ์ไทย จากสภาพที่เป็นอยู่ ปัญหา อุปสรรค ทั่วไป เสี่ยงสะท้อนจากพระธรรมทูตที่ปฏิบัติงานอยู่ แนวความคิดที่จะจัดตั้งสหภาพพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรปเริ่มมีสัญญาณว่าจะเกิดขึ้นได้ เมื่อประมาณ ปลายเดือนเมษายน พ.ศ. 2543 ขณะที่มาหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจัดให้มีการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในภาคทฤษฎี ได้มีพระเดชพระคุณ พระศรีปริยัติโมลี (ปัจจุบัน คือ พระราชปัญญานเมธี) รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศในขณะนั้นได้อาราธนาให้พระเดชพระคุณหลวงพ่อบุญราชกิตติโมลี (พระเทพ กิตติโมลี ปัจจุบัน) ไปเป็นวิทยากรบรรยายถวายความรู้แก่พระภิกษุผู้เข้ารับการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ พระเดชพระคุณ พระศรีปริยัติโมลี ได้เปรยถึงการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการของ พระธรรมทูตผู้ปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศส่วนภาคพื้นยุโรป และมุ่งประสงค์จะจัดให้มีขึ้น ที่วัดศรีนครินทรวราราม ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ จากนั้นจึงได้เพียรพยายามติดต่อกับทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเรื่อยมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2544 จึงมีความคืบหน้าลงตัว (วารสารสหภาพพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป, 2553)

ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาเครือข่ายวัดไทยในทวีปยุโรปให้เกิดความเข้มแข็ง เกิดความร่วมมือกันในทุกด้านด้วยการศึกษาองค์ประกอบของการสร้างและพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป วิธีการจัดการเครือข่ายที่ดีมีประสิทธิภาพและการบริหารการพัฒนาเครือข่ายด้วยหลักพุทธธรรมคือ หลักอปริหานิยธรรม

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรปให้มีการบริหารจัดการเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองตรงตามความต้องการของคณะสงฆ์ไทย เป็นประโยชน์ต่อวัดไทยและชุมชนไทยได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเสนอการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป 1) การศึกษาเอกสาร ตำราวิชาการ บทความ หนังสือ วารสาร สื่อออนไลน์ เกี่ยวกับทฤษฎีเครือข่าย กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทย ข้อมูลการจัดการคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับรวบรวมแนวคิดการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป โดยใช้เครื่องมือแบบศึกษาเอกสาร เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดคำถามในแบบสัมภาษณ์ 2) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกรรมการสมัชชาสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป เจ้าอาวาสหรือผู้ที่ได้รับมอบให้ดำเนินการจัดการองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในทวีปยุโรป โดยพิจารณาจากผลงานการเผยแผ่ในปัจจุบัน จำนวน 10 รูป ด้วยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกโดยใช้แบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป โดยพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ด้วยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 รูป/คน ด้วยการเลือกเจาะจง ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป โดยใช้แนวคำถามสำหรับสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อตรวจสอบและนำเสนอการเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ตรวจสอบและนำเสนอการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป โดยใช้แบบประเมินกลุ่มตัวอย่างพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสที่ปฏิบัติศาสนกิจในทวีปยุโรป จำนวน 58 รูป เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้อง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ประกอบด้วยหลักการ เป้าหมาย จุดมุ่งหมาย การเตรียมการพัฒนา กระบวนการพัฒนา และการประเมินผลการพัฒนา โดยมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการ

หลักการในการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ดังนี้

1. หลักการสื่อสาร ถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว เป็นวิธีการและแนวทางในการการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ประกอบด้วย การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่นิยมใช้ในปัจจุบัน ทั้งในรูปแบบ ข้อความ ภาพ ภาพเคลื่อนไหวและเสียง

2. หลักการพัฒนาความร่วมมือ ความสามัคคีในการทำงาน เป็นการที่บุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กรได้เข้ามามีส่วนร่วมการบริหารจัดการงานของคณะสงฆ์ ได้แก่ ผู้บริหารวัด พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่รัฐ และเจ้าภาพผู้อุปถัมภ์วัด

3. หลักการพัฒนาความมั่นคงขององค์กร เป็นการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ต้องเป็นการพัฒนาความมั่นคงขององค์กร ต้องอยู่ได้ด้วยระบบการบริหารไม่ใช่ตัวบุคคล

4. หลักพระธรรมวินัยและกฎหมาย เป็นการพัฒนาเครือข่ายที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของพระธรรมทูตซึ่งสอดคล้องกับหลักพระธรรมวินัยและกฎหมายคณะสงฆ์

องค์ประกอบที่ 2 เป้าหมาย

แนวทางการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป มีเป้าหมาย คือ พุทธบุตรต้องเป็นหนึ่งเดียวกันเหมือนดวงตะวันที่มีดวงเดียว

องค์ประกอบที่ 3 จุดมุ่งหมาย

แนวทางการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเครือข่ายภาระงาน 6 ด้าน ได้แก่ 1) เครือข่ายด้านการปกครอง 2) เครือข่ายด้านการศาสนศึกษา 3) เครือข่ายด้านการศึกษาสงเคราะห์ 4) เครือข่ายด้านการเผยแผ่ 5) เครือข่ายด้านการสาธารณูปการ และ 6) เครือข่ายด้านการสาธารณสงเคราะห์

องค์ประกอบที่ 4 การเตรียมการพัฒนา

แนวทางการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป มีการเตรียมการพัฒนาเพื่อให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การเตรียมการก่อนการพัฒนา 1) การประสานงานกับผู้รับผิดชอบโครงการ หรือคณะทำงานที่รับผิดชอบแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจหลักการ เอกสาร และสื่อประกอบการพัฒนาให้ชัดเจนก่อนดำเนินการ 2) การวางแผนดำเนินการระหว่างการพัฒนาให้เหมาะสมและครอบคลุม เช่น การแบ่งกลุ่มพระผู้เข้ารับการพัฒนา โดยพิจารณาจากตำแหน่ง หน้าที่ รับผิดชอบของพระผู้เข้ารับการพัฒนาแต่ละรูป การกำกับเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอน หรือเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอน การกำหนดบทบาทของวิทยากร การเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และการประเมินการปฏิบัติงานของพระผู้เข้ารับการพัฒนา 3) การจัดเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ ทดลองใช้สื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์ และการจัดเตรียมเอกสารประกอบการพัฒนา เป็นต้น

2. การเตรียมการระหว่างการพัฒนา 1) การทำการชี้แจงขั้นตอนการพัฒนาในแต่ละขั้นตอน บทบาทหน้าที่ของพระผู้เข้ารับการพัฒนากระบวนการที่ใช้ในการพัฒนา และเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้อง 2) การอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เข้ารับการพัฒนา ด้วยการคอยดูแลตรวจผลงาน รวมทั้งการให้คำแนะนำในกรณีที่ผู้เข้ารับการพัฒนาต้องการความช่วยเหลือ โดยอาจมอบหมายให้มีวิทยากรประจำกลุ่มหรือประจำกิจกรรมแต่ละด้าน 3) การกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการพัฒนาปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอนให้บรรลุผลตามที่คาดหวัง 4) การสร้างบรรยากาศให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้เรียนรู้อย่างมีความสุข 5) การให้เกียรติและยอมรับความคิดเห็นของผู้เข้ารับการพัฒนา 6) การร่วมประเมินและสรุปผลการปฏิบัติงานร่วมกับคณะวิทยากร เพื่อวิเคราะห์ปัญหาวางแผนการทำงานในวันต่อไปและเมื่อสิ้นสุดในแต่ละวัน เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้สามารถสรุปองค์ความรู้จากการพัฒนาได้ครบสมบูรณ์

3. การเตรียมการหลังการพัฒนา 1) การรับทราบผลการนำเสนอสรุปผลประจำวันโดยผู้เข้ารับการพัฒนา 2) การร่วมสรุปผลการพัฒนาเพื่อหาข้อดีและข้อจำกัดของการพัฒนา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงวิธีการและวางแผนการพัฒนาในครั้งต่อไป 3) การวางแผนการติดตามผลการดำเนินการพัฒนาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ 4) การรายงานผลการดำเนินการพัฒนาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

องค์ประกอบที่ 5 กระบวนการพัฒนา

แนวทางการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป มีกระบวนการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ 1) หลักพุทธธรรมที่ใช้ในการบริหารการพัฒนาเครือข่าย 2) แนวทางการจัดการเครือข่าย 3) องค์ประกอบการพัฒนาเครือข่าย และ 4) บริบทคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ดังนี้

1. หลักพุทธธรรมที่ใช้ในการบริหารการพัฒนาเครือข่าย ใช้หลักอปริหานิยธรรม

อปริหานิยธรรม 7 ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม แต่เป็นธรรมเพื่อความเจริญ กล่าวคือ ถ้าบุคคลปฏิบัติตามอปริหานิยธรรม บุคคลนั้น จะมีแต่ความเจริญความก้าวหน้าในชีวิต ไม่มีความเสื่อม ความเสียหาย อันเป็นอุปการะมากสำหรับผู้ปฏิบัติ ผู้บริหาร หมู่ชน และคนในสังคม

หลักอปริหานิยธรรม ประกอบด้วย 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่สงฆ์จะต้องทำ ข้อนี้อธิบายอีกอย่างว่า พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันลุกขึ้นจัดการแก้ไข สิ่งเสียหาย เหตุไม่งาม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่สงฆ์จะต้องทำ 3) ไม่บัญญัติสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ทรงบัญญัติ ไม่ล้มล้างสิ่งที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ สมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบททั้งหลายตามที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ 4) ภิกษุเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ เป็นสังฆปริณายก เป็นสังฆปริณายก เคารพนับถือภิกษุเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง 5) ไม่ละอานาจค้นหาคือความอยากที่เกิดขึ้น 6) ยินดีในเสนาสนะป่า 7) ตั้งสติระลึกไว้ในใจว่า เพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายผู้มีศีลงาม ซึ่งยังไม่มา ขอให้มา ที่มาแล้ว ขอให้อยู่ผาสุก ธรรม 7 อย่างนี้ ตั้งอยู่ในผู้ใด ผู้นั้นย่อมไม่มีความเสื่อมเลย มีแต่ความเจริญฝ่ายเดียว

2. แนวทางการจัดการเครือข่าย

การจัดการเครือข่ายสามารถเชื่อมโยงคนที่อยู่ในระดับต่างกัน มีวิธีการทำงาน การจัดการองค์กร และมีภูมิหลังต่างกันไปไม่มีโอกาสติดต่อกัน เข้าด้วยกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น นำไปสู่การทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย ประกอบด้วย 1) การแสวงหาจุดหมายร่วมกัน (Purpose) หมายถึง เจตนารมณ์ 2) การกำหนดความเชื่อพื้นฐานร่วมกัน (Principle) หมายถึง ธรรมานุญ 3) การกำหนดความสามารถที่ต้องมีร่วมกัน (Capability) หมายถึง สมรรถนะ 4) การกำหนดบทบาทของแต่ละฝ่าย และความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน ความรับผิดชอบต่อกัน (Concept) หมายถึง มโนทัศน์ 5) การกำหนดกฎ ระเบียบที่ยึดโยงความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน (Structure) หมายถึง โครงสร้าง 6) การกำหนดโครงการ กิจกรรมที่ควรทำร่วมกัน (Practice) หมายถึง กิจกรรมกิจการ

3. องค์ประกอบการพัฒนาเครือข่าย

การพัฒนาเครือข่ายต้องไม่ใช้การสร้างระบบติดต่อกันด้วยการเผยแพร่ข่าวสารแบบทางเดียว เช่นการส่งจดหมายข่าวไปให้สมาชิกตามรายชื่อ แต่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันด้วย องค์ประกอบที่สำคัญที่เครือข่ายต้องมี ประกอบด้วย

3.1 มีการรับรู้ที่เหมือนกัน (common perception) คือ รู้เท่า

คณะสงฆ์ต้องมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้ามาร่วมกันเป็นเครือข่าย เช่น มีความเข้าใจในตัวปัญหาและมีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ประสบกับปัญหาอย่างเดียวกันหรือต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาหรือลดความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

3.2 มุมมองที่เหมือนกัน (perspective) คือ มองกว้าง

การมีมุมมองที่เหมือนกัน ถือเป็นหัวใจของเครือข่ายที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพราะถ้าเริ่มต้นด้วยการมีมุมมองหรือแนวคิดที่ไม่เหมือนกันแล้ว จะประสานงานและขอความร่วมมือยาก เพราะแต่ละคนจะติดอยู่ในกรอบความคิดของตัวเอง มองปัญหาหรือความต้องการไปคนละทิศละทาง แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าสมาชิกของเครือข่ายจะมีความเห็นที่ต่างกันไม่ได้ เพราะมุมมองที่แตกต่างช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ในการทำงาน แต่ความต่างต่างนั้นต้องอยู่ในส่วนของกระบวนการ (process) ภายใต้การรับรู้ถึงปัญหาที่สมาชิกทุกคนยอมรับแล้ว มิฉะนั้นความเห็นที่ต่างกันจะนำไปสู่ความแตกแยกและแตกหักในที่สุด

3.3 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (common vision) คือ เห็นไกล

วิสัยทัศน์ร่วมกัน หมายถึงการที่คณะสงฆ์มองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายที่จะเดินทางไปด้วยกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันจะทำให้กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลัง มีความเป็นเอกภาพ และช่วยผ่อนคลายความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่ต่างกันในทางตรงกันข้าม ถ้าวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของคณะสงฆ์บางกลุ่มขัดแย้งกับวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของเครือข่าย พฤติกรรมของคณะสงฆ์กลุ่มนั้นก็จะเริ่มแตกต่างจากแนวปฏิบัติที่คณะสงฆ์เครือข่ายกระทำร่วมกัน ดังนั้น แม้ว่าจะต้องเสียเวลามากกับความพยายามในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน แต่ก็จำเป็นต้องทำให้เกิดขึ้น หรือถ้าคณะสงฆ์มีวิสัยทัศน์ส่วนตัวอยู่แล้วก็ต้องปรับให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของเครือข่ายให้มากที่สุดแม้จะไม่ซ้อนทับกันแบบสนิทจนเป็นภาพเดียวกัน แต่อย่างน้อยก็ควรสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

3.4 มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน (mutual interests/benefits) คือ ร่วมรับผล

คำว่า ผลประโยชน์ ในที่นี้ ครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและผลประโยชน์ไม่ใช่ตัวเงิน ถ้าการเข้าร่วมในเครือข่ายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของส่วนตัวหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน ก็จะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายมากขึ้น ดังนั้น ในการที่จะดึงใครสักคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่าย จำเป็นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเข้าร่วม ถ้าจะให้ดีต้องพิจารณาล่วงหน้าก่อนที่เขาจะร้องขอ ลักษณะของผลประโยชน์ที่สมาชิกแต่ละคนจะได้รับอาจแตกต่างกัน แต่ควรต้องให้ทุกคนและต้องเพียงพอที่จะเป็นแรงจูงใจให้เขาเข้ามามีส่วนร่วมในทางปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่เป็นเข้ามาเป็นเพียงไม้ประดับเนื่องจากมีตำแหน่งในเครือข่าย แต่ไม่ได้ร่วมปฏิบัติภาระกิจ เมื่อใดก็ตามที่สมาชิกเห็นว่าเขาเสียประโยชน์มากกว่าได้ หรือเมื่อเขาได้ในสิ่งที่ต้องการเพียงพอแล้ว สมาชิกเหล่านั้นก็จะออกจากเครือข่ายไปในที่สุด

3.5 การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย (stakeholders participation) คือ ร่วมมือร่วมใจ

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่าย เป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำการอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น สถานะของสมาชิกในเครือข่ายควรมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนอยู่ในฐานะหุ้นส่วน (partner) ของเครือข่าย เป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ (horizontal relationship) คือความสัมพันธ์อันดีเพื่อน มากกว่าความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (vertical relationship) ในลักษณะเจ้านายลูกน้อง ซึ่งบางครั้งก็ทำได้ยากในทางปฏิบัติเพราะต้องเปลี่ยนกรอบความคิดของสมาชิกในเครือข่ายโดยการสร้างบริบทแวดล้อมอื่น ๆ เข้ามาประกอบ แต่ถ้าทำได้จะสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายมาก

3.6 มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (complementary relationship) คือ ช่วยเหลือองค์ประกอบที่จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง คือ การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน โดยนำจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วทำให้ได้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้นในลักษณะพลังทวีคูณ มากกว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อต่างคนต่างอยู่

3.7 การเกี่ยวพันพึ่งพากัน (interdependence) คือ เกี่ยวพันองค์ประกอบที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน การที่สมาชิกเครือข่ายตกอยู่ในสภาวะจำกัดทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ ไม่สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยตนเองโดยปราศจากเครือข่ายจำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย การทำให้หุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันอย่างเหนียวแน่น จำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนคนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้เครือข่ายล้มลงได้ การดำรงอยู่ของหุ้นส่วนแต่ละคนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงอยู่ของเครือข่าย การเกี่ยวพันพึ่งพากันในลักษณะนี้จะส่งผลให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

3.8 มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน (interaction) คือ แลกเปลี่ยนหากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้วก็ไม่ต่างอะไรกับก้อนหินแต่ละก้อนที่รวมกันอยู่ในถุง แต่ละก้อนก็อยู่ในถุงอย่างเป็นอิสระ ดังนั้นสมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านการเขียน การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนาาร่วมกัน โดยที่ผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายตามมามีด้วย

ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกควรเป็นการแลกเปลี่ยนกัน (reciprocal exchange) มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว (unilateral exchange) ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใดก็จะเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ทำให้การเชื่อมโยงแน่นแฟ้นมากขึ้น มีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายมากขึ้น

4. บริบทคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป สหภาพพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป เป็นองค์กรคณะสงฆ์ไทยที่ทำหน้าที่ประสานงาน ช่วยเหลือ ดูแล สนับสนุนงานของพระพุทธรศาสนาที่ทำงานเผยแผ่โดยพระธรรมทูตจากประเทศไทย และวัดไทยในทวีปยุโรป ต้องทำการพิจารณากำหนดปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายขององค์กร เกี่ยวข้องกับทิศทางการยุทธ์ เกี่ยวข้องกับผลต่อความสามารถขององค์กรในการบรรลุผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ต่อระบบการบริหารคุณภาพ ปัจจัยภายนอกและภายในได้รับการสื่อสาร ได้เฝ้าติดตามและทบทวนสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับประเด็นภายนอกและภายในอย่างเพียงพอเหมาะสมให้กับส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบที่ 6 การประเมินผลการพัฒนา

เป็นขั้นตอนการประเมินผลการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป เพื่อการประเมินผลกระบวนการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ 1) หลักพุทธธรรมที่ใช้ในการพัฒนา 2) แนวทางการจัดการเครือข่าย 3) องค์ประกอบสำคัญของเครือข่าย ด้วยหลักการประเมินผลการพัฒนาจากการเรียนรู้ 3 ประการ ได้แก่ การประเมินเชิงพุทธิพิสัย การประเมินเชิงทักษะพิสัย และการประเมินเชิงเจตพิสัย ดังนี้

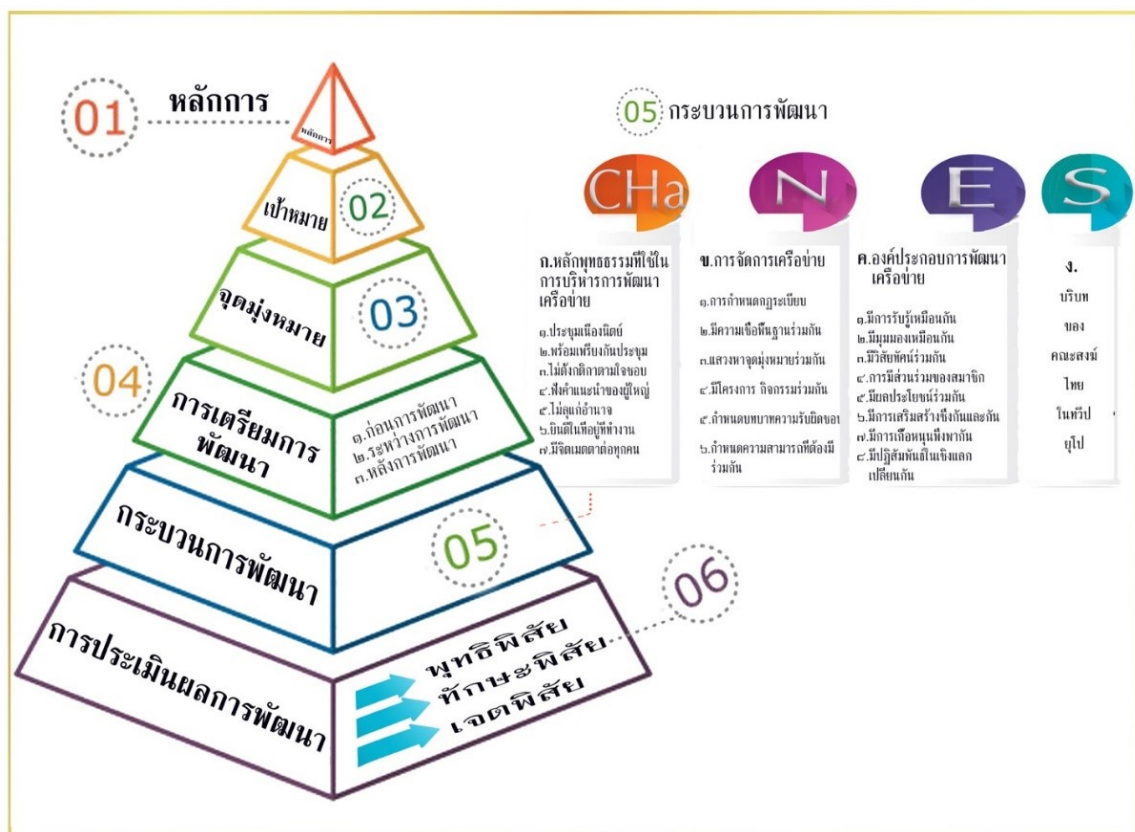
1. การประเมินเชิงพุทธิพิสัย (Cognitive Domain Evaluation) เป็นการประเมินความรู้ความเข้าใจหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทย ด้วยองค์ประกอบ 3

ประการ โดยมีวิธีการประเมินผลการพัฒนา ประกอบด้วย 1) ใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการประเมิน 2) ใช้การประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจตามหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่ได้จากการเรียนรู้ 3) ใช้การสังเกตพฤติกรรมจากแบบบันทึกพฤติกรรมเกี่ยวกับการนำความรู้ หลักการ แนวคิด ไปใช้ฝึกปฏิบัติ รวมถึงการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

2. การประเมินเชิงทักษะพิสัย (Psychomotor Domain Evaluation) เป็นการประเมินทักษะความสามารถด้านการปฏิบัติและการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทย ด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ โดยมีวิธีการประเมินผลการพัฒนา ประกอบด้วย 1) ใช้การประเมินพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในขณะการฝึกปฏิบัติและภายหลังจากฝึกปฏิบัติตามการพัฒนา 2) ใช้แบบประเมินผลสัมฤทธิ์จากการฝึกปฏิบัติ 3) ใช้การสังเกตพฤติกรรมจากแบบบันทึกพฤติกรรม รวมถึงการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

3. การประเมินเชิงเจตพิสัย (Affective Domain Evaluation) เป็นการประเมินเจตคติและความตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ โดยมีวิธีการประเมินผลการพัฒนา ประกอบด้วย 1) ใช้การประเมินด้วยแบบวัดเจตคติต่อการพัฒนา 2) ใช้การสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกและทัศนคติต่อการร่วมกิจกรรมในการพัฒนา 3) ใช้การสอบถามความคิดเห็นและเจตคติหลังการพัฒนา

สรุปการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป

อภิปรายผลการวิจัย

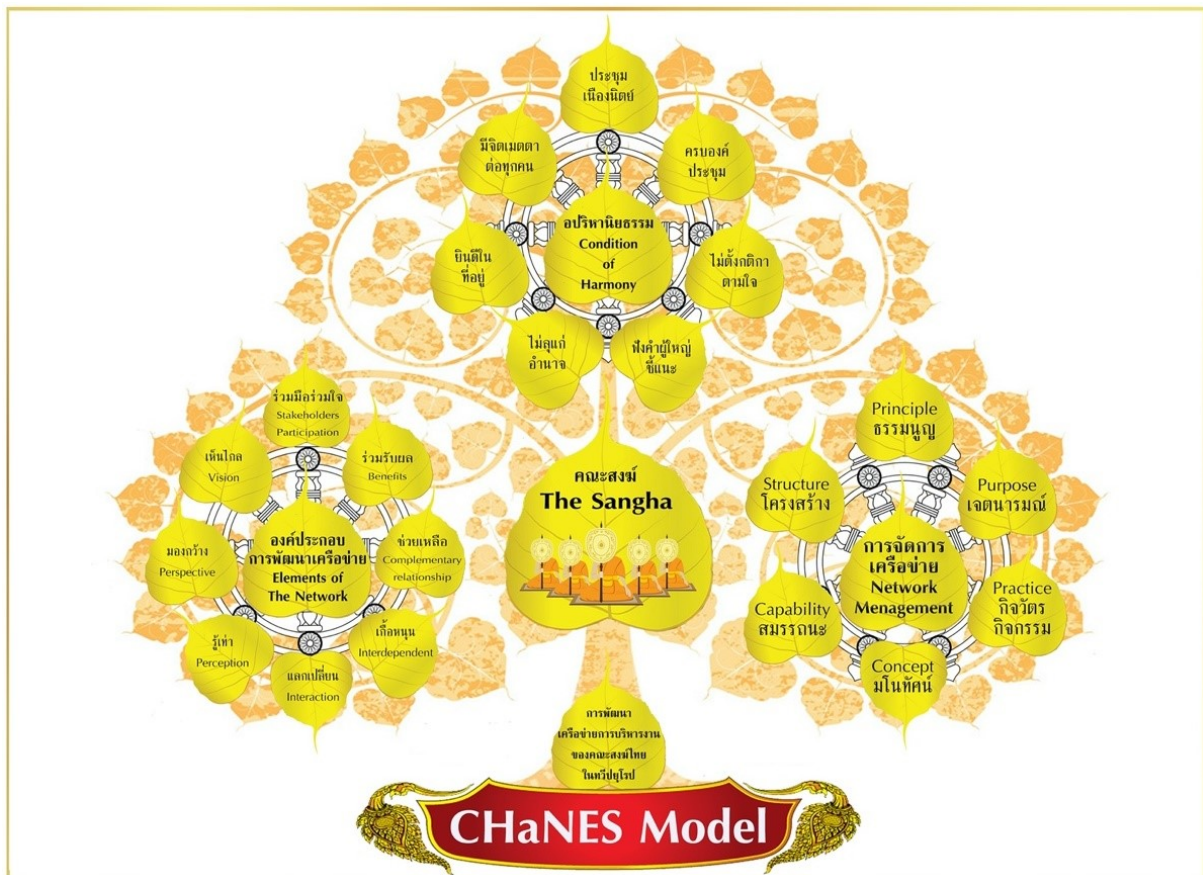
การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

การพัฒนาสภาพเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) เป้าหมาย 3) จุดมุ่งหมาย 4) การเตรียมการพัฒนา 5) กระบวนการพัฒนา และ 6) การประเมินผลการพัฒนา อันเป็นการบริหารจัดการเครือข่ายต้องอาศัยหลักในการทำงานเครือข่าย คณะสงฆ์ในทวีปยุโรปจะทำงานร่วมกันได้ต้องอาศัยความผูกพันและรับผิดชอบต่อการสร้างเครือข่าย มีความพร้อมที่จะทำงานร่วมกัน และต้องมีความเข้าใจว่าการสร้างเครือข่ายต้องใช้เวลา ผู้บริหารองค์กรเครือข่ายต้องให้เวลากับการสร้างเครือข่าย และสร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน หากไม่ไว้วางใจในองค์กรหรือบุคคลที่จะเข้าไปสร้างเครือข่ายด้วยหรือกีดกันไม่ให้องค์กรที่มีศักยภาพมาเข้าร่วมเครือข่ายที่จะสร้างขึ้น เท่ากับว่าไม่ต้องการพัฒนาเครือข่ายนั่นเอง ผู้บริหารเครือข่ายต้องยึดหลักความเสมอภาคในการทำงาน มีความโปร่งใส ยึดอัตตตาและประโยชน์ในตัวเองควรให้น้อย พิจารณาให้ชัดถึงเป้าหมายของเครือข่ายที่สร้างขึ้นว่าเป็นอย่างไร โดยคำนึงว่าผลประโยชน์ร่วมกันเป็นสิ่งจำเป็น สมาชิกอาจต้องยอมเสียผลประโยชน์บางอย่างเพื่อให้เครือข่ายประสบความสำเร็จ และองค์กรเครือข่ายจะพัฒนาได้ต้องอาศัยความยืดหยุ่นพอสมควร ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปและต้องเข้าใจขีดจำกัดของแต่ละฝ่ายด้วย ตระหนักในความเป็นอิสระขององค์กรที่ร่วมเป็นเครือข่าย ในความแตกต่างทางวัฒนธรรมและพื้นที่ปฏิบัติงาน

หลักการในการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรปนั้น ควรจะมีหลักการสื่อสาร ถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว หลักการพัฒนาความร่วมมือ ความสามัคคีในการทำงาน เป็นการที่บุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กรได้เข้ามามีส่วนร่วมการบริหารจัดการงานของคณะสงฆ์ หลักการพัฒนาความมั่นคงขององค์กร ต้องเป็นการพัฒนาความมั่นคงขององค์กร ต้องอยู่ได้ด้วยระบบการบริหารไม่ใช่ตัวบุคคล และหลักพระธรรมวินัยและกฎหมาย เป็นการพัฒนาเครือข่ายที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของพระธรรมทูตซึ่งสอดคล้องกับหลักพระธรรมวินัยและกฎหมายคณะสงฆ์ ในส่วนของกระบวนการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรปที่ได้ใช้หลักธรรมอุปทานิยธรรมในการพัฒนาเพื่อให้เกิดความเจริญของเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยนั้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมหมาย อตฺตสิทฺโธ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด นำหลักอุปทานิยธรรมไปบูรณาการเข้าไปในทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาการบริหารของผู้บริหารสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมความสามัคคีเป็นทีม (Teamwork) และสามารถนำมาบูรณาการเข้ากับการบริหารงานทั้งในด้านการบริหารจัดการบุคลากร (Staffing) การประสานงาน (Coordinating) และการจัดองค์กร (Organizing) โดยการร่วมแรงร่วมใจเป็นคณะแต่ละฝ่าย เป็นการผนึกกำลัง (Synergy) เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดผังกลุ่มเครือข่าย (Mapping) ตามแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์หรือนโยบาย การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการหรือกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการดำเนินงานเครือข่าย ซึ่งในประเด็นของการมีส่วนร่วมนี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่ององค์ประกอบเครือข่ายในด้านการมีส่วนร่วมของประยูร อัครบวร, ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และกมลทิพย์ ศรีหาเศษ (2553) คือ การรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การพึ่งพิงอิงร่วมกัน และการมีปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป อันเป็นการสร้างและพัฒนาเครือข่ายวัดไทยในทวีปยุโรปให้เกิดความเข้มแข็งเกิดความร่วมมือกันในทุกด้านด้วยวิธีการจัดการเครือข่ายที่ดีมีประสิทธิภาพและการพัฒนาเครือข่ายด้วยหลักพุทธธรรมคือหลักอปริหานิยธรรม สรุปองค์ความรู้การวิจัย คือ CHaNES MODEL ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 CHaNES MODEL

จากภาพที่ 2 CHaNES MODEL มีคำอธิบายดังนี้

Cha คือ หลักพุทธธรรมที่ใช้ในการบริหารการพัฒนาเครือข่าย: อปริหานิยธรรม (Condition of Harmony) ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว สำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมือง

N คือ แนวทางการจัดการเครือข่าย (Network Management)

E คือ องค์ประกอบการพัฒนาเครือข่าย (Elements of the Network)

S คือ คณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป (Sangha)

อธิบายว่า กระบวนการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป เป็นรูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Semantic Model) มีการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป เป็นโค่นต้นที่จะยืนหยัดให้ลำต้น กิ่งก้าน ใบ เจริญเติบโตต่อไปไม่หยุด มีคณะสงฆ์อยู่ตรงกลาง มีองค์ประกอบที่จะ

พัฒนาเครือข่ายเป็นกึ่งก้านใบ ดังนั้น การพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป จึงประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1. หลักพุทธธรรมที่ใช้ในการบริหารการพัฒนาเครือข่าย ใช้หลักอปริหานิยธรรม

หลักอปริหานิยธรรม (Condition of Harmony) หมายถึง ธรรมไม่เป็นที่ตึงแห่งความเสื่อม แต่เป็นธรรมเพื่อความเจริญ ประกอบด้วย 1) ประชุมสมาชิกเครือข่ายกันเป็นประจำ 2) สมาชิกมาประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน 3) มีข้อกำหนดระเบียบที่ชัดเจนในการประชุม 4) สมาชิกให้ความเคารพนับถือกันตามลำดับอาวุโส 5) ไม่ใช้อำนาจแห่งตำแหน่งในการประชุม 6) ยินดีในความพอเพียงแห่งสถานะ 7) มีสติ มั่นคง ในเชิงบวก ต่อสมาชิกทุกรูป

สรุปตามแนวอปริหานิยธรรมนี้ได้ความว่า เหตุแห่งความเจริญก้าวหน้าของเครือข่ายคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ขึ้นอยู่กับปัญหาสำคัญ คือ 1) การบริหารที่ดี ได้แก่ อปริหานิยธรรมข้อที่ 1-2-3-4 2) การวางตัวของสมาชิก ได้แก่ อปริหานิยธรรมข้อที่ 5-6 3) การสมานไมตรีกับเครือข่ายอื่นๆ ได้แก่ อปริหานิยธรรมข้อที่ 7

2. แนวทางการจัดการเครือข่าย การจัดการเครือข่ายสามารถเชื่อมโยงคนที่อยู่ในระดับต่างกัน มีวิธีการทำงาน การจัดการองค์กร และมีภูมิหลังต่างกันไปไม่มีโอกาสติดต่อกัน เข้าด้วยกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้นนำไปสู่การทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย ประกอบด้วย

2.1 “เจตนารมณ์” การแสวงหาจุดหมายร่วมกัน (Purpose)

2.2 “ธรรมบัญญัติ” การกำหนดความเชื่อพื้นฐานร่วมกัน (Principle)

2.3 “สมรรถนะ” การกำหนดความสามารถที่ต้องมีร่วมกัน (Capability)

2.4 “มโนทัศน์” การกำหนดบทบาทของแต่ละฝ่าย และความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน ความรับผิดชอบต่อกัน (Concept)

2.5 “โครงสร้างองค์กร” การกำหนดกฎ ระเบียบที่ยึดโยงความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน (Structure)

2.6 “กิจวัตรกิจกรรม” การกำหนดโครงการ กิจกรรมที่ควรทำร่วมกัน (Practice)

3. องค์ประกอบการพัฒนาเครือข่าย การทำความเข้าใจกับองค์ประกอบของเครือข่ายมีความสำคัญเพื่อช่วยให้สมาชิกสามารถสร้างเครือข่ายแทนการสร้างเครือข่ายเทียม ที่เป็นแค่การชุมนุมพบปะสังสรรค์ระหว่างสมาชิก โดยที่ต่างคนต่างก็ไม่ได้มีเป้าหมายร่วมกัน และไม่ได้ตั้งใจที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการรวมกลุ่มหรือรวมกันตามกระแสนิยมที่ไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน องค์ประกอบที่สำคัญที่เครือข่ายต้องมีประกอบด้วย

3.1 “รู้เท่า” มีการรับรู้ที่เหมือนกัน (common perception) คณะสงฆ์ต้องมีความรู้สึกนึกคิด และการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้ามาร่วมกันเป็นเครือข่าย เช่น มีความเข้าใจในตัวปัญหาและมีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ประสบกับปัญหาอย่างเดียวกันหรือต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาหรือลดความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

2.2 “มองกว้าง” มีมุมมองที่เหมือนกัน (perspective) คณะสงฆ์มีมุมมองที่เหมือนกัน ถือเป็นหัวใจของเครือข่ายที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพราะถ้าเริ่มต้นด้วยการมีมุมมองหรือแนวคิดที่ไม่เหมือนกันแล้ว จะประสานงานและขอความร่วมมือยาก เพราะแต่ละคนจะติดอยู่ในกรอบความคิดของตัวเอง มองปัญหาหรือความต้องการไปคนละทิศละทาง แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าสมาชิกของเครือข่ายจะมีความเห็นที่ต่างกันไม่ได้ เพราะมุมมองที่แตกต่างช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ ในการทำงาน แต่ความแตกต่างนั้นต้องอยู่ใน

ส่วนของกระบวนการ (process) ภายใต้การรับรู้ถึงปัญหาที่สมาชิกทุกคนยอมรับแล้ว มิฉะนั้นความเห็นที่ต่างกันจะนำไปสู่ความแตกแยกและแตกหักในที่สุด

2.3 “เห็นไกล” การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (common vision) คณะสงฆ์มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน หมายถึงการที่คณะสงฆ์มองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายที่จะเดินทางไปด้วยกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันจะทำให้กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลัง มีความเป็นเอกภาพ และช่วยผ่อนคลายความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในทางตรงกันข้าม ถ้าวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของคณะสงฆ์บางกลุ่มขัดแย้งกับวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของเครือข่าย พฤติกรรมของคณะสงฆ์กลุ่มนั้นก็จะเริ่มแตกต่างจากแนวปฏิบัติที่คณะสงฆ์เครือข่ายกระทำร่วมกัน ดังนั้น แม้ว่าจะต้องเสียเวลามากกับความพยายามในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน แต่ก็จำเป็นจะต้องทำให้เกิดขึ้น หรือถ้าคณะสงฆ์มีวิสัยทัศน์ส่วนตัวอยู่แล้ว ก็ต้องปรับให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของเครือข่ายให้มากที่สุดแม้จะไม่ซ้อนทับกันแนบสนิทจนเป็นภาพเดียวกัน แต่อย่างน้อยก็ควรสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

2.4 “ร่วมมือร่วมใจ” การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่าย (stakeholders participation) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่าย เป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น สถานะของสมาชิกในเครือข่ายควรมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนอยู่ในฐานะ “หุ้นส่วน (partner)” ของเครือข่าย เป็นความสัมพันธ์ในแนวนอน (horizontal relationship) คือความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน มากกว่าความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (vertical relationship) ในลักษณะเจ้านายลูกน้อง ซึ่งบางครั้งก็ทำได้ยากในทางปฏิบัติเพราะต้องเปลี่ยนกรอบความคิดของสมาชิกในเครือข่ายโดยการสร้างบริบทแวดล้อมอื่นเข้ามาประกอบ แต่ถ้าทำได้จะสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายมาก

2.5 “ร่วมรับผล” มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน (mutual interests/benefits) คำว่า ผลประโยชน์ ครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและผลประโยชน์ไม่ใช่ตัวเงิน ถ้าการเข้าร่วมในเครือข่ายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของส่วนตัวหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน ก็จะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายมากขึ้น ดังนั้น ในการที่จะดึงใครสักคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่าย จำเป็นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเข้าร่วม ถ้าจะให้ดีต้องพิจารณาล่วงหน้าก่อนที่เขาจะร้องขอ ลักษณะของผลประโยชน์ที่สมาชิกแต่ละคนจะได้รับอาจแตกต่างกัน แต่ควรต้องให้ทุกคนและต้องเพียงพอที่จะเป็นแรงจูงใจให้เขาเข้ามามีส่วนร่วมในทางปฏิบัติได้จริง

2.6 “ช่วยเหลือ” มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (complementary relationship) การบริหารงานของคณะสงฆ์จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง คือ การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน โดยนำจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วทำให้ได้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้นในลักษณะพลังทวีคูณ ($1+1 > 2$) มากกว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อต่างคนต่างอยู่

2.7 “เกื้อหนุน” การเกื้อหนุนพึ่งพากัน (interdependence) เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เครือข่ายคณะสงฆ์ดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน การที่สมาชิกเครือข่ายตกอยู่ในสภาวะจำกัด ทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ ไม่สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยตนเอง โดยปราศจากเครือข่าย จำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย การทำให้สมาชิกของเครือข่ายยึดโยงกันอย่างเหนียวแน่น จำเป็นต้องทำให้สมาชิกแต่ละคนรู้สึกว่าเขาสมาชิกคนใดคนหนึ่งออกไปจะทำ

ให้เครือข่ายล้มลงได้ การดำรงอยู่ของสมาชิกแต่ละคนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงอยู่ของเครือข่าย การเกื้อหนุนพึ่งพากันในลักษณะนี้จะส่งผลให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

2.8 “แลกเปลี่ยน” มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน (interaction) หากสมาชิกในเครือข่ายคณะสงฆ์ไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้ว ก็ไม่ต่างอะไรกับก้อนหินแต่ละก้อนที่รวมกันอยู่ในถุง แต่ละก้อนก็อยู่ในถุงอย่างเป็นอิสระ ดังนั้นสมาชิกในเครือข่ายคณะสงฆ์ต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียน การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนาร่วมกัน โดยที่ผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายคณะสงฆ์ตามมาด้วย ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกควรเป็นการแลกเปลี่ยนกัน (reciprocal exchange) มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว (unilateral exchange) ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใดก็จะเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ทำให้การเชื่อมโยงแน่นแฟ้นมากขึ้น มีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายคณะสงฆ์มากขึ้น

4. บริบทของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป

การพัฒนาวัดไทยในต่างประเทศเป็นไปอย่างต่อเนื่องและดีขึ้น เพราะพระสงฆ์ไทยที่มาอยู่ต่างประเทศเป็นกำลังสำคัญ คนไทยและคนต่างชาติในต่างประเทศให้การสนับสนุน มีการเปลี่ยนสถานที่ตั้ง เปลี่ยนรูปแบบอาคารบูรณะปฏิสังขรณ์ใหม่ มีนโยบายการพัฒนาวัดการพัฒนากิจกรรมทางศาสนาภายในวัด การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยหลายรูปแบบ ตลอดจนการจัดกิจกรรมทางศาสนาที่สำคัญและที่มีเป็นประจำซึ่งล้วนนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของวัดนั้นๆ และนำมาซึ่งศรัทธาสำหรับชาวต่างชาติโดยภาพรวม ต่อมาเมื่อมีสภาพเกิดขึ้นที่รวมตัวกันในระดับหนึ่งมีนโยบายที่ร่วมกันร่างและร่วมกันปฏิบัติเป็นการเฉพาะส่วนหนึ่ง แต่ก็ยังหลวมๆอยู่ เพราะโดยสภาพ วัดแต่ละวัดต้องพึ่งตัวเองหรือพึ่งวัดที่อยู่เมืองไทยเป็นหลัก วัดใดมีศักยภาพก็สามารถพัฒนาวัดให้เจริญก้าวหน้าได้ การพัฒนาวัดจึงขึ้นอยู่กับศักยภาพของวัดในต่างประเทศแต่ละวัดและของวัดที่อุปถัมภ์อยู่ในประเทศไทยเป็นหลักก็ได้อาศัยกลุ่มที่ตั้งขึ้นเป็นสมัชชาเป็นสหภาพกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1) การระดมความคิดร่วมคิดและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าทุกคนมีศักยภาพ ควรเปิดโอกาสให้ทุกวัดในยุโรปร่วมคิดและแสดงศักยภาพ เคารพนับถือกัน ไม่ลู่อำนาจ ยึดในความเจริญรุ่งเรืองของการทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อให้องค์กรพัฒนาอย่างยั่งยืน 2) การวางแผนร่วมกันคิดกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการร่วมกัน ด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย จะต้องอาศัยการร่วมมือกันของทุกส่วน ปราศจากอคติในการวางแผนรวมถึงจะต้องสามัคคีกันในการวางแผนร่วมกัน 3) การปฏิบัติงานนำแผนงานที่ได้ไปร่วมกันทำหรือแบ่งงานกันรับผิดชอบเพื่อให้เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้ อาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายโดยแต่ละฝ่ายจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมมาเป็นอันดับแรก 4) การติดตามประเมินผลร่วมกันติดตามผลงานที่ทำและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ร่วมกันคิดพัฒนาปรับปรุงให้งานดีขึ้น ทำเป็นระบบโดยจะต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องโดยผู้บริหารเครือข่ายและสมาชิกต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง 5) การรับประโยชน์ร่วมกันขององค์กรเครือข่ายจากการร่วมคิดร่วมทำและความสัมพันธ์ระหว่างภาคีเครือข่ายที่พัฒนา

ไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์ เสมอภาค และเอื้ออาทรกันมากขึ้นร่วมรับประโยชน์ร่วมกัน ร่วมรับผิดชอบและรับชอบร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์เครือข่ายการบริหารสหภาพองค์กรพระธรรมทูตในทวีปยุโรป

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาการบริหารแบบการประยุกต์ใช้ IT ในการจัดการเครือข่ายสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป

2.3 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับสหภาพองค์กรพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). **การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ส.เอเชียเพลส.

บ้านจอมยุทธ์. (2562). **การเผยแผ่และการนับถือศาสนาในทวีปยุโรป**. แหล่งที่มา https://www.baanjommyut.com/library_2/extension-1/the_propagation_of_buddhism/02.html สืบค้นเมื่อ 1 มิ.ย. 2562

ประยูร อัครบวร, ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และกมลทิพย์ ศรีหาเศษ. (2553). **การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระมหาโพธิวงศาจารย์. (2558). **มุมมองการพัฒนาวัดไทยในสหภาพยุโรปในปัจจุบันและอนาคต**. **วารสารสหภาพพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป (ส.ธ.ย.)**. 2. 41.

พระสมหมาย อุดมสิริโธ. (2559). **รูปแบบการนำหลักอปริหานิยธรรมไปใช้ในการบริหารของผู้บริหารสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด**. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วารสารสหภาพพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป. (2553). **กำเนิดสหภาพพระธรรมทูตไทย**. **วารสารสหภาพพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป (ส.ธ.ย.)**. 1(1). 13.

วิทยาลัยพระธรรมทูต. (2562). **ทำเนียบวัดไทยในต่างประเทศ**. แหล่งที่มา http://www.odc.mcu.ac.th/?page_id=31 สืบค้นเมื่อ 1 มิ.ย. 2562